

Ügyszám: NAIH-2658 - II/2021
(NAIH/2020/7689)
Ügyintéző:

részére

@gmail.com

Tisztelt !

I.) Beadvánnyal fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben ()
igazságügyi pszichológus szakértő (a továbbiakban: Szakértő) adatkezelési gyakorlatát kifogásolta.

Beadványában előadta, hogy a Budakörnyéki Járásbíróság előtt . alatt házasság felbontása és járulékai iránt folyamatban lévő perben a 8. sz. kirendelő végzés alapján 2019. június 16-án szakértői vizsgálaton vett részt a Szakértőnél. 2020. május 21-én kérte az Önre vonatkozó pszichológiai vizsgálati eredmények nyers jegyzőkönyvét, és az Önnel készült hangfelvételt megfelelő adathordozón. A Szakértő 2020. május 26-án kelt levelében tájékoztatta Önt, hogy a kért anyagokat megküldi kép file-ban, több részletben.

2020. május 29-én észrevételezte, hogy nem az összes, kért anyag került az Ön részére megküldésre, így kérte a Rorschach-teszt közben adott válaszai jelölését, kódolását és az összesített mutatók számítását is tartalmazó, valamint az utótesztet tartalmazó dokumentumot, illetve az explorációról készült teljes hangfelvételt, amely tartalmazza a jegyzőkönyvben nem szereplő több, mint öt perces azon kezdő részt is, amely a hangfelvételhez való hozzájárulása aláírását követően indult érdemi beszélgetés kezdetétől tart a neki küldött hangfelvétel kezdetéig.

2020. június 3-án kelt válaszában a Szakértő kifejtette, hogy a korábban megküldött vizsgálati hanganyag, valamint a nyers vizsgálati jegyzőkönyvek fénymásolatain túl sem szándéka, sem módja nincs további anyagokat az Ön rendelkezésére bocsátani, és ezt részletes jogi okfejtéssel is indokolta.

2020. augusztus 14-én kelt levelében ismételtén kérte a rendelkezésére nem bocsátott anyagokat, ennek elmaradása esetére felvetette a Hatósághoz fordulási szándékát. 2020. augusztus 25-én kelt válaszában a Szakértő a korábbi levelében foglaltakat fenntartotta, értelmezése szerint az érintett megillető adatok körébe nem tartoznak bele a szakvélemény kialakításához szükséges szakértői tevékenység (tesztértékelés) során keletkezett munkaanyagok, így azok kiadására – szakmai szempontok alapján – nem kötelezhető.

Az ügyben a bejelentés nyomán az általános adatvédelmi rendelet¹ (a továbbiakban: GDPR) 57. cikk (1) bekezdés f) pontja², illetve az információs önrendelkezési jogról és az

¹ Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK Irányelv hatályon kívül helyezéséről

² GDPR 57. cikk (1) Az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat: [...]

információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdésének a) pontja alapján vizsgálati eljárás indult, amelynek eredményéről a Hatóság az alábbiakban tájékoztatja.

A Hatóság megkereséssel fordult a Szakértőhöz, amelyben tájékoztatást kért arról, mi volt a szakértői vizsgálat során keletkezett személyes adatok kezelésének a jogalapja; mi volt a Panaszos hozzáférési joga érvényesítése megtagadásának oka az általa 2020. május 29-én kért adatok vonatkozásában; mit értett azon kijelentése alatt, hogy a tesztértékelés során keletkezett munkaanyagok kiadására *szakmai szempontok alapján* nem kötelezhető; illetve annak érdekében, hogy a Hatóság meg tudja ítélni a kért iratok személyesadat-tartalmát, és a hozzáférési jog terjedelmét ezen adatok vonatkozásában, a Hatóság kérte, hogy másolatban csatolja a vizsgálattal érintett dokumentumok – tehát a Rorschach-teszt közben adott válaszai jelölését, kódolását és az összesített mutatók számítását is tartalmazó, valamint az utótesztet tartalmazó dokumentum – másolatát, illetve a hangfelvétel kifogásolt tartalma körében csatolja annak írásbeli leiratát.

A Szakértő válaszában kifejtette, hogy az adatkezelés a GDPR 6. cikk (2) bekezdés c) és e) pontjának megfelelő jogszabályi felhatalmazásnak minősülő, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (Szaktv.) 40. § (1) bekezdésén alapul³, mely adatok kezelése a célhoz kötöttség figyelembe vételével, az idézett jogszabályi előírásnak megfelelő kötelezettségek teljesítéséhez és célok eléréséhez igazodik.

A hozzáférési kérelem teljesítése körében hivatkozott a Hatóság sz. levelének tartalmára, amelyet a Panaszos juttatott el részére, és amely szerint *„azon adatok, amelyeket az érintett a vizsgálat során maga adott meg (kitöltött teszt, kérdőív, vizsgálati jegyzőkönyv adatai, stb.) – tehát nem a szakértő által levont szakmai következtetések által létrejött adatok – egyértelműen az érintett személyes adatának minősülnek.”* Ilyen adatnak minősül minden adat, amit az érintett a vizsgálat során maga mond vagy közöl (így az is, hogy egy érintett egy-egy kép láttán milyen választ adott, mire asszociált, milyen kijelentéseket tett a képek kapcsán)

Álláspontja szerint ezen állásfoglalás szerint a hozzáférési jog csak a vizsgálat alatt az érintett által megadott, keletkeztetett adatokra vonatkozik, így a szakértő által végzett pontozásra, osztályozásra, kiértékelésre nem.

Mint pszichológusra, jelen Szakértőre is vonatkozik a Magyar Pszichológiai Társaság 2016. január 1-je óta hatályos Teszthasználati irányelve, amelynek 2/c. pontja alapján *„a tesztek eredményeire alapozott pszichológiai szakvéleményt – és nem önmagukban a teszteredményeket (pontértékeket, mutatókat, profilokat) – használhatják fel azok a megrendelők, akik a személy életét befolyásoló döntéseket meghozzák”.*

Ezen fő szempontok alapján tagadta meg a Szakértő az addig biztosított másolatokon felül a további anyagok kiadását, amellelt, hogy nincs tudomása arról, hogy a Panaszos rendelkezne ezen kért munkaanyagok megítéléséhez, értékeléséhez bármiféle szaktudással és ismerettel, így feltételezi, hogy ezen adatokat másik – de nem a perbeli bíróság által kirendelt – pszichológusnak adná át, azzal a céllal, hogy a szakértői véleményben foglaltakat ezen alapulva is támadhassa.

A Szakértő szükségesnek tartotta azt is megjegyezni, hogy a jelenleg hatályban lévő jogszabályok, rendeletek, szakmai előírások alapján nincs „felülvizsgálati” joga vagy lehetősége egyetlen más, akár azonos szakterületen bejegyzett, magánmegbízás keretében eljáró igazságügyi szakértőnek

f) kezeli az érintett vagy valamely szerv, szervezet vagy egyesület által a 80. cikkel összhangban benyújtott panaszokat, a panasz tárgyát a szükséges mértékben kivizsgálja, továbbá észszerű határidőn belül tájékoztatja a panaszost a vizsgálattal kapcsolatos fejleményekről és eredményekről, különösen, ha további vizsgálat vagy egy másik felügyeleti hatósággal való együttműködés válik szükségessé;

³ Szaktv. 40. § (1) A szakértő a tevékenysége során rendelkezésére bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatokat a kirendelés vagy megbízás teljesítése, valamint tevékenységének szakmai, módszertani, fegyelmi és a jogszabályoknak való megfelelésége ellenőrizhetősége céljából jogosult kezelni.

sem, hogy személyes vizsgálat nélkül, más szakértő vizsgálati anyagait – különösen jelöléseit, számításait – felhasználva azokról véleményt vagy kritikát mondjon.

Amennyiben az eljáró bíróság erre az ügyben más szakértőt (is) kirendel, felhívhatja jelen szakértői vélemény értékelésére, illetve amennyiben az újonnan bevont szakértő véleménye a vitatott első szakértői véleménytől jelentősen eltér, a szakértőket tárgyaláson meghallgatja, véleményeiket ütközteti.

Tudomása szerint az eljáró bíróság az ügyben beterveztett egyesített igazságügyi pszichiáter szakértő és igazságügyi pszichológus szakértői lelet és véleményt teljes egészében elfogadta, azt nem találta aggályosnak, homályosnak, vagy önmagával ellentmondónak, annak kiegészítésére a Panaszos kifogásai mentén került sor.

Leszögezte, hogy a Panaszos a vizsgálat során általa megadott adatok másolatát megkapta.

Meggyőződése, hogy az általa a szakvélemény elkészítése érdekében előállított adatok nem egészségügyi, hanem szakértői adatok, amelyeket a szakértőkre vonatkozó szabályok szerint köteles kezelni. A szakértői vélemény elkészítéséhez a szakértő által készített teszt-jelölések, számítások és feljegyzések nem minősülnek a vizsgált személy személyes adatainak, azok a szakvéleményt előkészítő és megalapozó munkaanyagok.

A szakértőnek a vizsgált személyről rendelkezésre álló személyes adatainak tekinthető, a személyre jellemző ismereteket, valamint az azokból levonható következtetéseket a szakvélemény tartalmazza, amelynek hiányossága, homályossága és az önmagával, vagy a peradatokkal való ellentétessége esetén a bíróság felhívja a szakértőt kiegészítő szakvélemény adására, vagy kirendelhet más szakértőt az ügyben, akinek a szakértő köteles a vizsgálatok jegyzőkönyveit átadni.

A szakértői véleményben a vizsgálat, ill. szakvéleményadás időpontjában csak iránymutatásul használható, de nem érvényben lévő Módszertani levelek útmutatásai szerint sem (volt) szükségszerű a személyiség értékelésének alapjául szolgáló pszichodiagnosztikai adatok közzététele. A szakértő viszont köteles a teljes vizsgálati jegyzőkönyv anyagát, a számszerűen, kötelező formában kiértékelt pszichodiagnosztikai adatokkal együtt megőrizni, és másik, az ügyben eljáró – bíróság által kirendelt – igazságügyi pszichológus-szakértőnek betekintésre átengedni (20. sz. Módszertani levél). A vizsgálati jegyzőkönyvekbe – így a szakértői számításokba is – betekintést csak megfelelően képzett, jellemzően másik szakértő kolléga tehet. A vizsgálati és teszteredményekről az érintettet és a kirendelőt a szakértő az összegző szakértői véleményben tájékoztatja. Megjegyzendő, hogy a Módszertani levelek, törvényi előírások és rendeletek alapján a szakértő hangfelvételt készíteni, valamint a feljegyzéseit, a szakvélemény készítéséhez felhasznált munkaanyagait kiadni nem köteles.

A Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara 2021. január 19-én kiadott, jelenleg hatályos és érvényben lévő, az igazságügyi klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek-szakpszichológia egyes szakértői vizsgálatairól szóló 5/2020. sz. Módszertani levele⁴ az alapelvek részben rögzíti, hogy „Az adatok kezelése és kiadása: ...A szakértő az adott ügyben eljáró más, kirendelt – igazságügyi klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek-szakpszichológia területére kijelölt – szakértő részére, annak megkeresése alapján a vizsgálat során keletkezett teljes dokumentáció kiadására jogosult és köteles”.

Hasonlóképp rendelkezik a 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 20/B § (5) bekezdése, amely szerint „A szakértő a klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek-szakpszichológiai vizsgálat során keletkezett adatok megőrzése során az igazságügyi szakértőkről szóló törvény, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény alapján jár el. A

⁴ https://igazsagugyinformaciok.komany.hu/download/d/04/b2000/MISZK%20M%C3%B3dszertani%20lev%C3%A9l%205_2020.pdf

vizsgálat során keletkezett adatokat csak a törvény által erre feljogosított személy- így különösen az ügyben kirendelt másik szakértő – ismerheti meg."

A Szakértő további nyilatkozata szerint a Módszertani levél tartalma alapján, az adatokkal kapcsolatos kérdés esetén a szakértőnek a kirendelő hatóságot kell megkeresnie abban a kérdésben, hogy mely adatokat és milyen körben adhat ki. Ennek megfelelően 2021. március 1-jén a Hatóság megkereséséről a bíróságot tájékoztatta, és a további adatkiadás szükségességével kapcsolatban a bíróság rendelkezését kérte.

Jelezte továbbá, hogy aggályosnak tartja a vizsgálattal érintett, a Hatóság felszólításában leírt dokumentumok megküldését, tekintettel arra, hogy nem világos számára, hogy a Hatóság – kellő speciális pszichológiai, ill. szakértői szakértelem hiányában – hogyan és miképp tudja a szakértő teszt-jelöléseiből, számításaiból megítélni azok Panaszosra vonatkozó személyesadat tartalmát. Azok ugyanis főként betűk, számok, német szavak rövidítése, speciális, 1-2 szavas reakció-leírások, melyek a laikusnak semmit nem jelentenek, és még gyakorló klinikus pszichológusok/szakértők is csak több 10 éves tapasztalat után képesek azokat összesítve a tesztkönyvek segítségével értelmezni.

Nem ismeretes továbbá számára, hogy a Panaszos a Hatóságnak milyen dokumentumokat juttatott el, hogy mi a hangfelvétel „kifogásolt tartalma”, így jelenleg ennek a kérdésnek sem tudott eleget tenni. Felvilágosítás esetén készséggel megküldi a teljes, hangfelvétellel rögzített explorációs anyag írott anyagát a Hatóságnak. Amennyiben azt még kiegészíteni szükséges e körben (pl. szakértői kérdésekkel), annak leírása – a szakértő kirendelésre történő érdemi munkái mellett és terhére – több időt vehet igénybe.

A Hatóság válaszul előadta, hogy nem az adatkezelő feladata annak elbírálása, hogy a Hatóság az eljárása során a rendelkezésére álló anyagok elemzését milyen módon folytatja. A Hatóság megkeresésében foglaltak teljesítése csak a hivatkozott jogszabályhelyek alapján tagadható meg, nem jogszerű az adatszolgáltatás megtagadása akkor, ha az adatkezelő úgy véli, a Hatóság majd nem tudja értelmezni a kapott anyagot. Szintén nem függhet az adatkezelő válasza attól, hogy az eljárás kezdeményezője a beadványához milyen anyagokat csatolt, adott esetben éppen a kapott anyagok összehasonlítása a vizsgálati módszer. Ezek ismeretében ismét felszólította az adatkezelőt a megkeresésben kért dokumentumok megküldésére.

Ezen levélre válaszul a Szakértő megküldte a kért iratanyagot.

A Hatóság megállapításai az alábbiak:

A Hatóság hangsúlyozza, hogy a vizsgálat során a birtokába jutott adatokat érdemben nem értékelte, az anyagok szakmai tartalmát nem elemezte – szakértelem híján nem is tudná – az iratokban szereplő megállapítások érdemi tartalma nem befolyásolta a GDPR, a jogszabályok és egyéb releváns dokumentumok alapján kialakított állásfoglalását.

1.1.

A GDPR személyes adat fogalma szerint :

4. cikk 1. „személyes adat”: *azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható;*

A fogalom-meghatározás alapján egyértelműen személyes adatnak minősül az érintett által megadott adat, így a nyers teszten az érintett által adott válaszok, jegyzőkönyv, hangfelvétel tartalma, stb.

A szakvéleményben levont következtetés pedig mindazon, az érintettre, vizsgált személyre vonatkozóan tett megállapítás, ami a nyers adatokból a szakmai munka során keletkezik és az elkészült szakvéleményben feltüntetésre kerülnek. Ezek a megállapítások szintén az érintett személyes adatai.

A Hatóság hivatkozott állásfoglalása az érintett által megadott adatok (teszt, kérdőív kitöltése során adott válaszai, az általa elmondottak vizsgálati jegyzőkönyvben rögzítetten, hangfelvétel adatai, stb.) vonatkozásában mondta ki, hogy ezek egyértelműen az érintett személyes adatainak tekintendők, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezen felül keletkezett adatok ne minősülhetnének annak, pusztán azt jelenti, hogy a Hatóság ezt az adatkört vizsgálta, ellenben más adatkörre vonatkozóan nem tett kijelentést.

A nyers adatokból levont következtetésekhez vezető szakmai módszertan következtében előálló adatok minősítése és az ahhoz kapcsolódó jogosultságok megállapítása a jelen vizsgálat tárgya.

A GDPR tárgyi hatálya⁵ az automatizált, vagy nyilvántartási rendszer részét képező adatokra terjed ki. A nyilvántartási rendszer⁶ egy papír-alapú vagy elektronikus állomány, amelynek tartalma egységesen egy adott érintetthez köthető – még ha az adott lapon, oldalon nem is szerepel az érintett személyazonosító adata.

Önmagukban a tesztmutatók, jelölések, szakmai szakkifejezések nem személyes adatok.

Azonban, ha azok az érintett által megadott adatokhoz kapcsolva, az általa megadott vizsgálati adatokhoz kötötten, azokat értékelve, az ő vizsgálati anyagán feltüntetve kerülnek a teszten, jegyzőkönyvben megjelenítésre, a fogalom-meghatározás miatt, mint „bármely információ”, szintén személyes adatnak minősülnek.

Ez azonban nem zárja ki azt, hogy ezek egyidejűleg a szakértő személyes adatának, ún. osztott személyes adatnak minősüljenek. Noha olyan fogalom, hogy „szakértői adat” a GDPR szerinti adatvédelmi fogalomrendszerben nem létezik, ha az adat a szakértővel is kapcsolatba hozható, rá vonatkozik, az az ő személyes adatának is tekintendő⁷.

A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § 12. pont e) alpontja szerint közfeladatot ellátó személynek minősül a bírósági vagy más hatósági eljárásban a szakértő. Azaz ezen eljárásokban a szakértő közfeladatot lát el, szakértői minőségben tűnik fel, így a közfeladat ellátása során általa a vizsgálat során elhangzottakat nem magánszemélyként közli, és az adatok értékelése során tett megjegyzései, eredményei nem magánszemélyi minőségben kerülnek rögzítésre.

Ennek okán a részéről az értékelés során keletkezett adatok a Hatóság álláspontja szerint nem esnek a szakértő védendő személyes adatainak körébe, azonban ez nem zárja ki, hogy egyéb – lentebb részletezett – szempontok alapján ezen adatok is védelemben részesüljenek.

⁵ GDPR 2. cikk (1) E rendeletet kell alkalmazni a személyes adatok részben vagy egészben automatizált módon történő kezelésére, valamint azoknak a személyes adatoknak a nem automatizált módon történő kezelésére, amelyek valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy amelyeket egy nyilvántartási rendszer részévé kívánnak tenni.

⁶ 4. cikk 6. „nyilvántartási rendszer”: a személyes adatok bármely módon - centralizált, decentralizált vagy funkcionális vagy földrajzi szempontok szerint - tagolt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető;

⁷ Európai Bíróság C-434/16. sz. ügy, Peter Nowak kontra Data Protection Commissioner

„e megjegyzések tartalma a vizsgáztatónak a vizsgázó vizsga során nyújtott egyéni teljesítményére, közelebbről az érintett területen fennálló ismereteire és tudására vonatkozó véleményét vagy értékelését tükrözik”, „Azt a megállapítást, miszerint a vizsgáztatónak a vizsgázó vizsga során adott válaszára vonatkozó megjegyzései olyan információknak minősülnek, amelyek tartalmuknál, céljuknál és hatásuknál fogva e vizsgázóhoz kapcsolódnak, nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy a megjegyzések egyúttal a vizsgáztatóra vonatkozó információknak is tekinthetők.”, „Ugyanazon információ vonatkozhat ugyanis több természetes személyre is, és azok tekintetében, feltéve hogy azonosított vagy azonosítható személyekről van szó, a 95/46 Irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett személyes adatnak minősül.”

1.2.

A nyers adatok értékelése, az azokból levont következtetésekhez vezető szakmai módszertan következtében előálló adatok az előző pont alapján az érintett személyes adatainak is minősülnek.

A feladat annak elemzése, hogy az érintettet a szakértői szakmai munka során keletkezett személyes adataihoz a GDPR elvrendszere és a hatályos hazai szabályozás alapján hozzáférési jog megilleti-e, tehát ezen szakmai anyagok másolatát igényelheti-e.

A GDPR a hozzáférés jogát abból a célból jelöli meg a (63) preambulum-bekezdésben⁸, hogy az érintett megbizonyosodjon arról, mely személyes adatát kezelik, milyen jogalappal, milyen célból, mennyi ideig, azt kinek továbbították, stb., tehát az adatkezelés körülményeiről kap tájékoztatást. Az ezen célból megismert adatokra továbbá őt érintetti jogok illetik meg, a hibás adat kijavítását kérheti, a kizáró okokon felüli adatkörben az adatok törlését, kérheti, stb.

A GDPR 15. cikk (1) bekezdés szerinti hozzáférési kérelmet a kirendelt szakértőnek, mint önálló adatkezelőnek fő szabályként teljesítenie kell, kivéve, ha a kirendelő azt a Szaktv. 42. § (5) bekezdése alapján megtiltotta⁹. A hozzáférés keretében az érintett tájékoztatást kap arról, hogy a szakértői szakmai tevékenység során keletkezett adatokat az adott szakértő kezeli, annak mi a célja, kinek került továbbításra, és tájékoztatást kap az egyéb, a 15. cikkben felsorolt információkról.

A kirendelt szakértői vizsgálat során történő adatkezelés céljával, jogalapjával ezáltal a vizsgált személy tisztában van, és egyrészt az általa megadott adatokra, másrészt a kész szakvélemény adattartalmára pedig megilleti a hozzáférési és a GDPR 15. cikk (3) bekezdés szerinti másolat-kérési jog. Mindemellett a szakvélemény, mint teljes irat az eljárási szabályok szerint is megismerhető részéről.

A vizsgálat adatainak a szakmai szabályok alapján történő kiértékelése során keletkezett további adatok kezelésének jogalapja, célja fogalmilag sem térhet el a vizsgálat során megadott adatokétól, így ezen adatok másolatának birtokában az érintett a hozzáférés keretében többlet információhoz az adatkezelésről nem jut. A Hatóság álláspontja szerint a szakértő szakmai anyagának másolatára vonatkozó megismerési igény tehát az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzését nem szolgálja.

Az érintettet megillető jogosultságok körében a GDPR alapján az érintett a hozzáférés keretében birtokába jutott adatokra nézve, az adatkezelés pontossága¹⁰, mint alapelv érdekében gyakorolhat helyesbítési jogot¹¹.

Más esetben, más eljárásban, ha egy érintett az általa megadott adatok másolatára jogosult, majd ezek – jellemzően javítási útmutató alapján tett – értékelését is megismerheti, és ezen eredményre

⁸ GDPR (63) Az érintett jogosult, hogy hozzáférjen a rá vonatkozóan gyűjtött adatokhoz, valamint arra, hogy egyszerűen és észszerű időközönként, az adatkezelés jogszerűségének megállapítása és ellenőrzése érdekében gyakorolja e jogát.[...] Ez a jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait, beleértve az üzleti titkokat vagy a szellemi tulajdont, és különösen a szoftverek védelmét biztosító szerzői jogokat. Ezek a megfontolások mindazonáltal nem eredményezhetik azt, hogy az érintettől minden információt megtagadnak.[...]

⁹ Szaktv. 42. § (5) A szakértő az általa kezelt adatok tekintetében érintett személyes adataihoz való hozzáférési jogának gyakorlását megtagadja a kirendelő vagy megbízó bűncselekmények megelőzése vagy üldözése, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelmének érdekében tett utasítására.

¹⁰ 5. cikk (1) (1) A személyes adatok:

d) pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük; minden észszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy az adatkezelés céljai szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék („pontosság”);

¹¹ 16. cikk A helyesbítéshez való jog Az érintett jogosult arra, hogy kérésére az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül helyesbítse a rá vonatkozó pontatlan személyes adatokat. Figyelembe véve az adatkezelés célját, az érintett jogosult arra, hogy kérje a hiányos személyes adatok - egyebek mellett kiegészítő nyilatkozat útján történő - kiegészítését.

nézve észrevételezési, javítási, illetve felülvizsgálati joggal rendelkezik, ezt a jogosultságot az adott ágazati jogszabályok rendezik (példának okáért a középiskolai felvételi eljárás esetén ¹²).

Ez azonban nem egyenlő az érintett megillető adatkezelési helyesbítési joggal. Az előző példában a helyesbítést a felvételi feladatsoron kezelt adat kapott másolatán a név, azonosító adat, stb. elírása esetén lehet érvényesíteni, míg a javításra érdemi észrevételt tenni az adott eljárásra vonatkozó jogszabályban biztosított módon lehet.

A szakértői vizsgálat során keletkezett adatokra vonatkozóan is érvényesíthet az érintett helyesbítést, például észleli, hogy a részére átadott hangfelvétel másolata alapján nem pontosan azonos tartalommal került egy adat az írásbeli leírásban rögzítésre, vagy egyéb, ténybeli adatra vonatkozó elírás esetén.

A Hatóság véleménye az, hogy a szakértő szakmai jelöléseire, a szakmai módszertani folyamatra nézve ugyanakkor az érintett további jogot nem gyakorolhat - még ha rendelkezik is megfelelő szakértelemmel -, nem kérheti a „hibás” adat kijavítását, nem kérhet helyesbítést, tehát nem kérheti, hogy a szakértő más módon jusson valamilyen következtetésre, azon oknál fogva, hogy a GDPR-ben foglalt helyesbítéshez való jognak az érdemi módosítás nem tekintendő.

A személyes adat helyesbítése, kijavítása vagy törlése a pontatlan személyes adatnak az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés d) pontjában foglalt pontosság elvének megfelelő kezelésének érdekében történő intézkedés. A pontatlan személyes adat jellemzően nem naprakész adat, a pontatlanság oka jellemzően elírási hiba (például az érintett valamely személyazonosító adata tévesen kerül rögzítésre), vagy egyéb adminisztrációs, technikai jellegű tévedés (pl. bejelentett lakcímváltozást az adatkezelő nem módosítja).

Az általános adatvédelmi rendelet 16. cikkében nevesített helyesbítéshez való jog gyakorlása során objektív adatok pontosítása történik, és nem szubjektív, értékítéletet tartalmazó adatok felülírása, nem minősül pontatlan személyes adatnak valamely iratban az érintett véleményétől eltérően rögzített értékelés, megállapítás. Emellett az ügy érdemére kiható tényadat módosítása sem minősül fogalmilag az adat helyesbítésének, kijavításának.

A személyes adatok pontos és teljes jellegét azon célra tekintettel kell értékelni, amely célból ezen adatokat kezelik. E cél a szakértői vizsgálat során az érintett személyiségjegyeinek felmérése, a vizsgálati eljárások során felvett adatok értékelésével. Az értékelés adatai nem keletkeztetnek helyesbítéshez való jogot, mert azok helyesbítése éppen az adatfelvétel eredeti céljának elérését hiúsítaná meg.

Míndezeken túl a Szaktv. szerint a szakértő a szakmai megállapítások tekintetében senki által nem utasítható¹³, ebből következik az is, hogy a szakmai eljárása adatainak érdemi megváltoztatására sem kötelezhető.

¹² a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 35. § (3) Az írásbeli vizsga kiértékelélt dolgozatait a vizsgázó és szülője az iskola képviselőjének jelenlétében, az igazgató által meghatározott helyen és időben megtekintheti, azokról kézzel vagy elektronikus úton másolatot készíthet, és – kizárólag a hivatalos javítási-értékelési útmutatótól eltérő értékelés esetén – az értékelésre észrevételt tehet. Ha az iskolában a feltételek rendelkezésre állnak, a vizsgázó kérésére a saját kiértékelélt dolgozatáról másolatot kell készíteni.
a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 38. § (9) A középfokú felvételi eljárás keretében tett központi írásbeli felvételi vizsga vizsgadolgozatának értékelésére vonatkozó, az iskola által hozott döntés ellen – jogszabályban meghatározott eljárás szerint – a szülő, a tanuló, a döntés kézhezvételétől számított három napon belül, kizárólag a hivatalos javítási-értékelési útmutatótól eltérő értékelés esetén fellebbezést nyújthat be a jogszabályban meghatározott hatósághoz. [...].

¹³ Szaktv. 3. § (1) Az Igazságügyi szakértő feladata, hogy a hatóság kirendelése vagy megbízás alapján, a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készített szakvéleménnyel, a függetlenség és pártatlanság követelményének megtartásával döntse el a szakkérdést, és segítse a tényállás megállapítását.
47. § (1) A szakértő a szakvélemény szakmai megállapításaival összefüggésben nem utasítható.

Nincs olyan ágazati jogszabály, amely lehetővé tenné szakértő szakmai következtetéseire, tesztmutatók jelöléseire történő észrevételezési jogot, illetve a Hatóság fenti megállapítása szerint ezen adatokra nézve a fogalmilag helyesbítés körébe tartozó jog sem illeti meg az érintettet. Így a hozzáférés jogának tartalma ezen érintetti jogok tekintetében kiüresedik.

Bár a Hatóság álláspontja az, hogy általánosságban egy adatkezelés érintettje kifejezett további cél nélkül, pusztán kíváncsiságból is jogosult bármely adatkezelés jogszerűségét a hozzáférés keretében ellenőrizni, ez azonban nem lehet ellenétes a hozzáférés általános céljával, tehát az adatkezelés jogszerűsége ellenőrzésének céljával.

A Kúria egy, a kérdésben releváns ítélete szerint vizsgálendő a hozzáférés célja a kérelem teljesítésekor. Az adatvédelem intézményrendszerében a fent idézettek szerint a hozzáférési jog funkciója az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzése, az, hogy az érintett megbizonyosodjon arról, adatai kezelése folyamatban van-e, és ennek során ellenőrizze az adatkezelés körülményeit. A hozzáférési jog céljával kapcsolatban Kúria 2020. június 10-én hozott Kf.VI.39.065/2020/5. sz. döntése ezt az érvelést erősítette meg: *A GDPR preambuluma (63) bekezdése értelmében az érintett jogosult, hogy hozzáférjen a rá vonatkozóan gyűjtött adatokhoz, valamint arra, hogy egyszerűen, és észszerű időközönként az adatkezelés jogszerűségének megállapítása és ellenőrzése érdekében gyakorolja e jogát. A hozzáférési jog lényege a fenti rendelkezések alapján tehát az, hogy az érintett a személyes adatainak kezeléséről az adatkezelés jogszerűségének megállapítása és ellenőrzése érdekében tájékoztatást kapjon. Az adatalany a saját személyes adataival kapcsolatos hozzáférés iránti kérelmének részleteiben, alapját illetően nem köteles indokolni, annak azonban a kérelemből egyértelműen ki kell derülnie, hogy az adatalany célja a hozzáféréshez való jogának gyakorlása, vagyis tájékozódás az adatkezelés jogszerűségének megállapítása és ellenőrzése érdekében.*

1.2.1.

Jelen vizsgált ügyben elemezni kell tehát, hogy ha az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzését a szakmai következtetések, tesztmutatók jelöléseinek megismerése nem eredményezi, szolgálhat-e más célt ezen adatok megismerésének igénye.

A hozzáférés céljának vizsgálata során felmerülhet, hogy az érintett – az esetlegesen számára kedvezőtlen szakmai megállapításokhoz vezető folyamatot megismerve – egy későbbi, ugyanarra a tárgyra irányuló szakértői vizsgálatot befolyásoljon.

Erre vonatkozóan a módszertani levél¹⁴ kifejezett iránymutatást tartalmaz. A Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara 5/2020. sz. Módszertani Levele az igazságügyi klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológia egyes szakértői vizsgálatairól VI. fejezet 2. pontjában foglaltak szerint *„a szakértői véleményben nem szükséges az egyes tesztadatok, tesztmutatók közlése, de a szakértő ezeket közölheti, azonban oly módon kell történnjen, hogy azokból ne legyen lehetséges direkt összefüggéseket leszűrni egyek kóros folyamatokra vagy személyiségjellegzetességekre nézve, amely egy esetleges későbbi vizsgálat eredményeit ebből következően befolyásolhatná. Ugyanakkor a tesztadatok, tesztmutatók megőrzése szükséges, hogy a későbbiekben az esetleges kiegészítés, felvilágosítás során, illetve ha a kirendelő felülvizsgáltatja a szakvéleményt, e felülvizsgálat során rendelkezésre álljon.”*

A szakértő szakmai anyagának megismerése az érintett részéről tehát egy esetleges – akár az adott, akár további eljárásban végzett – későbbi vizsgálat eredményét befolyásolhatná, az nem mutatna valós eredményt, ha az érintett birtokában lehetne annak, milyen adatok eredményezték az adott következtetést.

¹⁴ Szaktv. 89. § (1) Az elnökség az igazságügyi szakértői tevékenység egységes és magas színvonalú ellátása érdekében módszertani levelet ad ki. [...]

A Hatóság más eljárásában találkozott olyan kiadott szakértői véleménnyel, amely szerint "... pszichodiagnosztikai vizsgálata nehézségbe ütközött annál fogva, hogy szakképzett klinikai szakpszichológus, ami bizonyos tesztek elvégzését ellehetetleníti, illetve feleslegessé teszi, lévén ismertek előtte az értékelés szempontjai, így érvényességük megkérdőjelezhető."

A Magyar Pszichológiai Társaság Tesztbizottsága által 2015. december 15-én elfogadott A pszichológiai teszthasználat irányelvei c. dokumentum 1.c. pontja is rögzíti, miszerint „A pszichológiai tesztek és azok háttéranyagai (ürlapok, értékelő kulcsok, kézi-könyvek, normatáblák) a pszichológusok védett munkaeszközei, amelyek kliensek általi ismerete a felhasználhatóságukat akadályozhatja, ennél fogva nem jelentethetők meg a nyilvánosságban.”

A „nem jelentethető meg a nyilvánosságban” fordulat a Hatóság értelmezésében nem kizárólag a nagy nyilvánosságot jelenti, hanem a harmadik – nem az eljárások használatára feljogosított – személyek általi megismerést is.

Bár a pszichológusokra vonatkozó etikai szabályok megtiltják a pszichológusnak, hogy más szakértő munkáját az eljárási szabályok megkerülésével minősítse, illetve laikus személlyel a vizsgálati módszereket megismertesse¹⁵, azonban nem lehet kizárni annak a lehetőségét, hogy az érintett a teljes, a szakmai értékelést is tartalmazó vizsgálati anyag birtokában, a világhálón esetlegesen fellelhető, vagy máshonnan beszerzett információk alapján, vagy egyéb úton megtalálja a módját az eredmény elemzésének.

Ez pedig magának az igazságszolgáltatásnak és a hatósági eljárásoknak a tisztaságát veszélyezteti, az eljárások egyéb ügyfeleinek, peres feleinek jogait csorbítja, ha az érintetről készülő szakvélemény nem ad valós eredményt. A befolyásolás lehetőségének biztosítását kifejezetten kizárja a Módszertani levél.

A Szaktv. 47. § (4) bekezdés f) pontja szerint a szakvéleménynek tartalmaznia kell a módszertani levélre történő utalást, illetve a módszertani levélben foglaltaktól történő eltérés esetén ennek indokait. A szakértő így a szakvéleményben nem tüntethet fel olyan adatokat, amelyek egy későbbi vizsgálat eredményét befolyásolhatnák, vagy ha ilyet tüntet fel, ennek indokát, mint a módszertani levélből való eltérést indokolnia kell.

A GDPR 15. cikk (3) bekezdése szerint „az adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát az érintett rendelkezésére bocsátja. Az érintett által kért további másolatokért az adatkezelő az adminisztratív költségeken alapuló, észszerű mértékű díjat számíthat fel. Ha az érintett elektronikus úton nyújtotta be a kérelmet, az információkat széles körben használt elektronikus formátumban kell rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri.”

(4) A (3) bekezdésben említett, másolat igénylésére vonatkozó jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait.”

Az érintetti jogok korlátozásának a GDPR 23. cikk (1) bekezdés i) pontja alapján alkotott, Szaktv. 42. § (5) bekezdésében foglaltak a Hatóság álláspontja szerint okot szolgálhatnak arra, hogy azon tesztadatok, tesztmutatók, szakmai jelölések, amelyek a szakvéleménybe nem kerültek be, egy esetleges későbbi vizsgálat valós eredményének érdekében az érintett által nem megismerhető adatok körébe essenek, és a kirendelő ezen adatok megismerésének korlátozását rendelje el.

¹⁵ <http://mpt.hu/wp-content/uploads/2014/10/Pszichol%C3%B3gusok-Szakmai-Etikai-K%C3%BC33dexe.pdf>, 3.14

3.14. Pszichológiai eljárásokat (tesztet, vizsgálati, terápiás és egyéb intervenciók eszközt) nem juttat nem pszichológus birtokába. Pszichológusi végzettséghez kötött módszerek használatára nem képez ki arra illetékteleneket, és pszichológus-képzésen kívül nem tanítja meg pszichológiai tesztek használatát. Ügyel arra, hogy a pszichológiai vizsgálatokat és/vagy beavatkozásokat illetéktelenek ne végezzenek. Ha ilyen eset a tudomására jut, megkísérelje személyes ráhatás formájában ennek megszüntetését, amennyiben próbálkozása sikertelen, a tény az Etikai Bizottság tudomására hozza.

A GDPR 15. cikk (4) bekezdésében foglalt „mások jogainak” védelmében fordulat a Hatóság véleménye szerint értelmezhető akként, hogy a bírósági eljárások és szakvélemények tisztaságának érdekében az érintett ne juthasson olyan információkhoz, amely által róla nem a valós állapotot tükröző szakvélemény keletkezhet.

I.2.2.

A Szakértő válaszában felvetette, hogy a szakértői munkaanyagok megismerésének célja lehet, ha az érintett a szakértő munkáját másik szakértő által kívánná ellenőriztetni, és a szakvéleményt felülbíráltatni. A Panaszos maga is kijelenti a beadványában, hogy *„különösen és sürgősen szükséges a szakvéleményben szereplő megállapítások ellenőrzése és azonosítása érdekében megkapnom a Rorschach-teszt közben adott – saját személyes adataimnak minősülő – válaszaim jelölését, kódolását és az összesített mutatók számítását is tartalmazó dokumentumok másolatát.”*

Így felvetődhet az a kérdés, hogy jogosult-e az érintett a szakértő szakmai munkáját ily módon ellenőrizni, tehát hogy hozzáférés keretében kézhez veszi a szakértő szakmai megállapításához vezető folyamat elemeit, majd azt egy, az eljárástól független személy által értékelteti.

A kirendelés érdekében végzett tevékenység alatt a szakértő szakmai függetlenségéből eredően a munkájára sem a vizsgált személy, sem más nem tehet utasítást, megállapítást. A kész szakvéleménynek a felhasználását, illetve az abban rejlő esetleges ellentmondások, pontatlanságok feloldását az eljárási szabályok rögzítik.

E szerint, vitatott szakvélemény esetén a bíróság felhívja a szakértőt kiegészítő szakvélemény adására, vagy kirendelhet más szakértőt az ügyben, aki részére a szakértő köteles a vizsgálatok jegyzőkönyveit átadni. Az eljárásban a szakértő is meghallgatható a munkájára vonatkozóan, amennyiben az elkészült vélemények megállapításaiban jelentős eltérés mutatkozik, így szakmai álláspontját a bíróság előtt kell igazolnia. Amennyiben a szakvélemény ezek ellenére aggályos, azt a bíróság bizonyítékként nem veszi figyelembe (Pp. 316. §). Ezen eljárási garanciák biztosítják, hogy a bíróság, hatóság szakmailag megalapozott véleményt vegyen figyelembe a döntés meghozatalakor.

A módszertani levél 2.3 pontjában foglaltak szerint a *„a tesztek értékelése és értelmezése szakértői feladat, így az esetlegesen közölt tesztadatokból levont következtetések megkérdőjelezésére irányuló, nem szakember részéről érkező kritikákra nem kell választ adnia, azonban más szakértőnek lehetősége van arra, hogy – erre irányuló kérdés esetén – megfogalmazza saját álláspontját az adott adatok vonatkozásában (a kolléga munkájának minősítése nélkül, szigorúan szakmai alapon, a kirendelő hatóság tájékoztatása érdekében, hogy a kirendelő/felkérő megalapozott döntését elősegítse).*

Ezen előírás tehát a szakvéleményben közölt adatokra vonatkozik, nem a teljes, a vélemény készítése során keletkezett szakmai anyagra.

A szakértők szakmai értékelésének menetét a Szaktv. rögzíti, ez sem jogosít fel azonban más szakértőt egy adott eljárásban végzett szakmai munka ellenőrzésére.

Ezek a szabályok tehát kizárják azt, hogy a szakmailag kifejezetten függetlennek deklarált szakértő szakmai munkájának ellenőrzése céljából az érintett a vélemény készítése során keletkezett adatokat megismerje.

Mindezek értelmében az eljárási garanciaként deklarált szakértői szakmai függetlenség lényeges elvét veszélyeztetné a Hatóság álláspontja szerint az, ha a szakértő annak tudatában juthatna bármilyen megállapításra, hogy később az érintett (bármilyen rá vonatkozó megállapítás esetén) a hozzáférés jogával élve a szakmai munkája ellenőrzésébe kezdhetne a Szaktv.-ben szabályozottaktól eltérő módon.

A Hatóság álláspontja szerint a GDPR szabályozás-rendszere és elvei nem szolgálhatnak olyan célt, amely az adatkezelés ellenőrzésén túl más célra is lehetővé tenné az adatok másolatán keresztül történő joggyakorlást, és ágazati vagy eljárási szabályok ellenében a hozzáférési jogon keresztül lehetne érvényesíteni olyan érdeket, amelyet a jogrendszer egésze nem biztosít.

A vizsgálat adatainak értékelése során keletkezett adatok megismerésére a jogszabályok szerint csak az ügyben kirendelt másik szakértő, illetve a szakértő ellenőrzését, értékelését végző, erre feljogosított szervek jogosultak, illetve a szakértő csak részükre köteles az adatokat átadni. Az érintett ezekkel az adatokkal nem rendelkezik szabadon, mivel – az I.1 pontban foglaltak szerint – ezek nem kizárólagosan az ő személyes adatai, hanem a szakértőnek a szakmai tevékenysége során keletkezett adatai is egyben.

A GDPR a 15. cikk (4) bekezdésben utalt „mások jogai” megfogalmazás keretében nem ad taxatív felsorolást, hanem általánosságban védelmezi a „mások jogát”. Alapvetően az adatkezelő személye nem „más”-nak minősül.

A GDPR 15. cikk (4) bekezdése a (3) bekezdésre közvetlenül utal. A (3) bekezdés meghatározza a kötelezettet (adatkezelő) és a jogosultat (érintett) és szabályozza az adatok kapcsán az alanyok egyes jogait és kötelezettségét. A (4) bekezdés arra ad az adatkezelőnek lehetőséget, hogy „mások”, vagyis az adatkezelőtől és az érintettől független harmadik személyek jogai és szabadságai védelme érdekében megtagadhatja az adatszolgáltatást. Az adatkezelő ennél fogva a saját érdekére nem hivatkozhat.

Jelen vizsgált ügyben a szakértői módszertan esetében ugyanakkor nem az adatkezelő saját érdekére hivatkozva korlátozható az adatkiadás, hanem a tisztességes eljáráshoz való jog, mint alapjog keretében, a kirendeléssel érintett eljárás egyéb szereplője érdekében.

I.3. A Hatóság a fenti megállapítások összefoglalásaként fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a személyes adatok védelméhez való jog nem parttalan, az más alapjogok kontextusában értelmezendő, és a versenyző alapjogok közötti mérlegelés során kell az alapjogok közötti egyensúlyt biztosítani¹⁶.

Ahogy a GDPR (4) preambulum-bekezdése is rögzíti *„a személyes adatok kezelését az emberiség szolgálatába kell állítani. A személyes adatok védelméhez való jog nem abszolút jog, azt az arányosság elvével összhangban, a társadalomban betöltött szerepének függvényében kell figyelembe venni, egyensúlyban más alapvető jogokkal. Ez a rendelet minden alapvető jogot tiszteletben tart, és szem előtt tartja a Chartában elismert és a Szerződésben rögzített szabadságokat és elveket, különösen ami a[...] a tisztességes eljáráshoz [...] való jogot illeti.”*

Az igazságszolgáltatás függetlenségének és a tisztességes eljárás eljárási garanciáinak a szakértői eljárásrend szabályozása a részét képezi. Az előzőek értelmében ez a jog az adatvédelmi szabályozáson keresztül nem csorbítható.

Összegezve a fentieket a Hatóság arra a megállapításra jutott, hogy a GDPR elveivel, eszmerendszerével és a hatályos hazai jogszabályokkal nem összeegyeztethető, hogy az érintett bizonyos adatokat *nem az adatkezelés jogszerűségének* ellenőrzése céljából ismerjen meg, és az akár a jogszabályi előírásokat kikerülve szolgáljon a szakértői munka ellenőrzésére, akár későbbi szakvélemény eredményének befolyásolására lehessen használni.

¹⁶ Magyarország Alaptörvénye VI. cikk VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségait törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belüli bírálja el.

A beadványban foglaltak és a vizsgálat során tett nyilatkozat szerint a Panaszos az általa megadott adatok másolatát és a szakvéleményt megkapta, így az adatkezelő a hozzáférési jogát a másolat-adással biztosította. A Hatóság okfejtése alapján a Panaszos az általa megadott adatokon és az elkészült szakvélemény tartalmán felül, a szakvéleményben fel nem tüntetett, a szakértő szakmai munkája során keletkezett mutatók, jelölések, egyéb szakanyagok megismerésére nem jogosult, mert azok megismerése nem a GDPR-ban megfogalmazott célt, az adatkezelésnek az ellenőrzését szolgálja.

Fenti megállapításai értelmében a Hatóság nem utasítja a Szakértőt a Panaszos beadványában kért szakmai jelölések, kódolások és az összesített mutatók számítását is tartalmazó adatok másolatban történő átadására.

A Hatóság egyben megfontolja a jogalkotó felé jelzés tételét a jogterület egyértelmű szabályozása érdekében.

I.4.

A hangfelvétel vonatkozásában – mivel a felvétel teljes tartalma elvben az általa elmondottakat tartalmazza – a Panaszos jogosult a hangfelvételen szereplő adatai leiratának másolatára, még ha az nem is az érdemi vizsgálat során keletkezett.

A Szakértő által küldött leirat „az édesapával 2019. 06. 16-án készült beszélgetés szó szerinti jegyzőkönyve” másolatát tartalmazza, amely a következőképp kezdődik. „*(...és betű szerint, hogy ne az legyen, hogy nem ezt mondtam, nem így mondtam- dehogynem?)*”

Az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy mely felvétel-rész vonatkozásában nem teljesült a Panaszos másolatra vonatkozó kérelmének teljesítése, de amennyiben a Szakértő rendelkezésére áll a jegyzőkönyvben nem szereplő több, mint öt perces azon kezdő rész is, amely a Panaszosnak a hangfelvételhez való hozzájárulása aláírását követően indult érdemi beszélgetés kezdetétől tart a neki küldött hangfelvétel kezdetéig, úgy annak leirata részére kiadandó.

II.) Beadványa másik részében előadta, hogy álláspontja szerint a fenti szakértő a levelében részletesen kifejtett indokok alapján tevékenységi engedély hiányában igazságügyi pszichológus szakértőként Önt, mint felnőttet nem vizsgálhatta volna, ezáltal a vizsgálat során végzett adatkezelése is jogellenesnek tekinthető, így a felvett adatokat az Ön felszólítására törölnie kellett volna.

A Hatóság a . sz. levelében tájékoztatást adott arról, hogy a kérdésben hatáskör hiányában nem jár el. A bírósági eljárásban szabályszerűen kirendelt szakértő adatkezelése a Szaktv-n alapult, a szakértő eljárásának jogos vagy jogszerűtlen volta nem adatvédelmi kérdés.

A Hatóság levelére válaszolva Ön kifejtette, miszerint a Hatóság téves következtetésre jutott a kérelmével kapcsolatban, egyben azt kérte a Hatóságtól, hogy a szakértő adatkezelését az egészségügyi dolgozói tevékenysége keretében ellenőrizze, mivel jogsérelem érte akkor, amikor a szakértő nem jelezte, hogy csak gyermekeket vizsgálhat.

A Hatóság a számon küldött levelében foglaltakat fenntartja. Az Önök között keletkezett jogviszony alapja a bírósági eljárásban történt kirendelés és az alapján végzett vizsgálat volt. Jelen esetben egyértelműen megállapítható az adatkezelés jogalapja, és az azt rendező hazai jogszabálynak hatálya alá tartozás is, ez pedig a bírósági kirendelés folytán végzett igazságügyi szakértői vizsgálat a Szaktv. alapján. Mivel a szakértő nem egészségügyi jogviszony, nem betegellátás keretében vizsgálta Önt, így a vonatkozó egészségügyi ágazati törvények előírásai nem hivatkozandóak.

A perben a bíróság által kirendelt orvosszakértő szakértőnek, és nem az egészségügyi ágazati jogszabályok által definiált betegellátónak minősül. Ezt támasztja alá az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 235. § (1) bekezdése, mely szerint az egészségügyi szakértő a tevékenységét kirendelés, jogszabályban előírt feladat vagy megbízás keretében végzi. Az egészségügyi szakértő – így a pszichológus szakértő – speciális helyzete kitűnik a törvény titoktartással kapcsolatos rendelkezéseiből is, nevezetesen abból, hogy az Eütv. a 138. §-ban az egészségügyi dolgozót, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személyt, míg a 237. § (5) bekezdése külön az egészségügyi szakértőt terhelő titoktartási kötelezettségről rendelkezik.

Tehát a szakértő a bírósági kirendelés folytán végzett tevékenysége során nem minősül betegellátónak, így – a beadványában foglalt vélekedése ellenére – az egészségügyi ágazati szabályok a kirendelt szakértő adatkezelése során nem relevánsak. Annak ellenére, hogy a szakértőként történő bejegyzés bizonyos szakmai képzési, végzettségi, kamarai tagságra vonatkozó előírásokhoz kötött, ez nem jelenti egyben egészségügyi szolgáltatás nyújtását a kirendelésnek eleget tévő szakértői tevékenység során.

Az 5/2020. számú módszertani levél III. fejezete szintén rögzíti, hogy „*az igazságügyi pszichológus szakértői tevékenység ebből következően nem egészségügyi szolgáltatás, mivel nem célja sem a gyógyítás, sem a prevenciója egyes betegségeknek*”.

A Szaktv. 40. § (4) bekezdés b) pontja szerint a szakértőnek kellett volna a kirendelő felé jeleznie, ha az Ön vizsgálatát a szakképzettség hiánya okán nem folytathatja¹⁷.

Erre a kötelezettségére a kirendelő végzésben a szakértő figyelmeztetést a bíróság felhívja. Ezen kötelezettség megsértését hatósági ellenőrzés keretében lehet feltárni, amelyet a Szaktv. részletez¹⁸. Ezen ellenőrzés szintén nem tartozik a Hatóság hatáskörébe.

Tehát nem adatkezelési kérdés és nem a Hatóság hatásköre magának a vizsgálat jogosságának vagy jogszerűtlenségének elbírálása, így a Hatóság korábbi álláspontja felülvizsgálata e kérdésben nem indokolt.

III.) Beadványa további részében felvetette, hogy a szakértő adatkezeléséhez szükséges az érintett hozzájárulása. A Hatóság álláspontja e kérdésben az alábbi:

A GDPR az adatkezelés jogalapjait a 6. cikk (1) bekezdésében részletezi. A polgári-, büntető- és közigazgatási eljárásokban kirendelt szakértő adatkezelésére vonatkozóan: *a személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben az alábbiak egyike teljesül:*

c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;
e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges;

¹⁷ Szaktv. 40. § (4) A szakértő köteles a tudomására jutásától számított tíz napon belül – az igazságügyi szakértő öt napon belül – közölni a hatósággal, ha

b) a feltett kérdések megválaszolása egészben vagy részben nem tartozik azon szakismeretei körébe, amelyekben a szakértő a rá irányadó szabályok szerint jogosult eljárni,

¹⁸ Szaktv. 55. § (1) A hatóság a névjegyzéket vezető hatóságnak – a bejelentés alapjául szolgáló tények és azok bizonyítékainak megjelölésével – bejelenti, ha

c) a 45. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettségét határidőben nem teljesítette, emiatt az eljárás elhúzódott vagy az indokolatlan költséget okozott,

54. § (1) A hatósági ellenőrzés során a névjegyzéket vezető hatóság ellenőrzi, hogy a szakértő a kirendelésnek eleget tesz-e. A hatósági ellenőrzés folyamán a névjegyzéket vezető hatóság

a) a 13. § (1) bekezdésében felsorolt okok fennállása esetén az igazságügyi szakértőt a névjegyzékből törli,

b) az 55. § (1) bekezdésében meghatározott valamely ok észlelése esetén, az 55. § (3) bekezdésében foglaltak alapján jár el vagy c) fegyelmi vétség alapos gyanúja esetén fegyelmi eljárás megindítását kezdeményezheti a Kamara fegyelmi bizottságánál.

(2) A hatósági ellenőrzés keretében a szakértő tevékenységét a névjegyzéket vezető hatóság bármikor megvizsgálhatja, és ennek során közvetlenül a szakértőtől bekérheti a szakértői tevékenységről vezetett nyilvántartást.

(3) A vizsgálatot a hatóság és a Kamara is kezdeményezheti.

(3) Az (1) bekezdés c) és e) pontja szerinti adatkezelés jogalapját a következőnek kell megállapítania:

a) uniós jog, vagy

b) azon tagállami jog, amelynek hatálya alá az adatkezelő tartozik.

A Szaktv. 39. § (1) bekezdése szerint „a szakértő a hatóságtól, valamint az eljárásban részt vevő személyektől a szakvélemény elkészítéséhez szükséges, a kirendelésben közölt adatokon felül további adatok közlését, iratok, vizsgálati tárgyak rendelkezésre bocsátását kérheti.

40. § (1) A szakértő a tevékenysége során rendelkezésére bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatokat a kirendelés vagy megbízás teljesítése, valamint tevékenységének szakmai, módszertani, fegyelmi és a jogszabályoknak való megfelelése ellenőrizhetősége céljából jogosult kezelni”.

A hatóság, bíróság a bizonyítás során azért látja indokoltnak a vélemény készíttetését, mert az a tényállás feltárásához és a döntéshez elengedhetetlen, és a szükséges szakismerettel maga nem rendelkezik¹⁹. A kirendelt szakértő eljárásában való részvétel az ügyfél, peres fél részére az esetek egy részében nem csak jog, hanem kötelezettség is. Egyes eljárásfajták kifejezetten előírják a szakértői vizsgálatban való közreműködési kötelezettséget²⁰, ekkor a szakértő közfeladatának ellátása során szükségszerűen történő adatkezelés nem függhet az érintett döntésétől, hozzájárulás meg nem adása esetén a szakvélemény nem lenne elkészíthető.

Az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendeletnek az alábbi rendelkezései is relevánsak a kérdés megítélésakor:

7. § Ha a szakértő a vizsgálat alá vont személyt személyesen nem ismeri, a vizsgálat lefolytatásához köteles a vizsgálat alá vont személy személyazonosságáról a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványból meggyőződni, ilyen igazolvány hiányában pedig a vizsgálat alá vont személyről - hozzájárulásával - fényképfelvételt készíteni és azt az ügy iratai között megőrizni. Ellenkező esetben a szakértő értesíti a kirendelő szervet arról, hogy a vizsgálat nem folytatható le.

8. § (1) A vizsgálat megkezdésekor a szakértő a vizsgálat alá vont személyt közérthető módon tájékoztatja a vizsgálat céljáról, várható időtartamáról, menetéről és az alkalmazandó vizsgálati eljárásokról, módszerekről, valamint arról, hogy köteles-e magát a vizsgálatnak alávetni.

(2) Ha a vizsgálat alá vont személy külön törvény szerint nem köteles a vizsgálatban való közreműködésre, a szakértő az (1) bekezdésben foglalt tájékoztatást követően a személy írásbeli beleegyezését kéri arról, hogy a vizsgálatnak magát aláveti. A beleegyezést tartalmazó irat egy példányát a szakértő az ügy iratai között megőrzi, egy példányát pedig a vizsgált személynek átadja.

(3) Ha a vizsgálat alá vont személy külön törvény szerint nem köteles a vizsgálatban való közreműködésre, és nyilatkozatot nem tesz, vagy a beleegyezést megtagadja, a szakértő erről jegyzőkönyvet készít, és a jegyzőkönyv egy példányának megküldésével a kirendelő szervet vagy a megbízót tájékoztatja

Bármely adatkezeléshez történő hozzájárulás megadásának egyik fogalmi feltétele a GDPR szerint, hogy az önkéntes legyen²¹, tehát az érintettnek fennálljon a szabad választási lehetősége, hogy az adott adatkezelésbe beleegyez-e, és nemleges döntése esetén hátrány nem éri.

Ha tehát a vizsgálatban való részvétel kötelező, abban az esetben egyértelmű a szakértő részéről a

¹⁹ Pp.267. §, 300. § (1), Be. 99. §, Ákr. 71. §

²⁰ a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 127. § (2a) Az e törvény szerinti eljárásokban az ügyfél a szakértői vizsgálatban köteles közreműködni.

²¹ GDPR 4. cikk 11. „az érintett hozzájárulása”: az érintett akaratának önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű kinyilvánítása, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez;

jogi kötelezettség teljesítése és a közérdekű feladat végrehajtása, ekkor a kirendelt szakértő adatkezelése nem hozzájáruláson, hanem jogi előíráson alapul. Amennyiben a részvétel nem kötelező, de az érintett úgy dönt, hogy aláveti magát a vizsgálatnak, a Hatóság álláspontja szerint ebben az esetben sem tekinthető a vizsgálat során fennálló adatkezelés hozzájáruláson alapulónak (úgy a személy fényképen kívüli kötelező azonosítása, mind a vizsgálat során keletkezett adatok tekintetében), hiszen nem állhat fenn az a lehetőség, hogy az érintett a vizsgálatához hozzájárul, de az adatkezeléshez nem – mivel a személy vizsgálatokor számos személyes adat kerül rögzítésre –, ezáltal a hozzájárulás GDPR-ban foglalt fogalmi feltételei – kiemelten az önkéntesség – nem biztosíthatóak. A Hatóság álláspontja szerint a vizsgálatba történő beleegyezéskor az adatkezelés szintén a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontján alapul.

A szakértő a kirendelés tartalmán túl jogosult a feladat végrehajtásához szükséges adatok kezelésére. A feladat jellegéből adódóan a kezelt adatok tekintetében a jogszabály nem ad tételes felsorolást, azonban jelen törvényhely a Hatóság álláspontja szerint a GDPR 6. cikk (3) bekezdés e) pontjának megfelelő jogszabályi felhatalmazásnak minősül. Figyelembe kell venni azonban a célhoz kötöttség követelményét, tehát a szakértő csak azon adatok kezelésére jogosult ezen felhatalmazás alapján, amely a Szaktv. 40. § (1) bekezdésben felsorolt kötelezettségek teljesítéséhez és célok eléréséhez szükséges.

Mindezek alapján a kirendelt szakértőnek a szakvélemény készítéséhez szükséges adatkezeléséhez a Hatóság álláspontja szerint nem szükséges az érintett hozzájárulása, azzal a kitéttel, hogy a jogszabályi felhatalmazás nem vonatkozik a hangfelvételekre, amely továbbra is az érintett hozzájárulásával készíthető. Erről a jogszabály kifejezetten rendelkezik²², hangfelvételhez való hozzájárulás megtagadása esetén az írásbeli jegyzőkönyv készítésével is teljesíthető a feladat.

A fenti megállapítások alapján a Hatóság az eljárást az Infotv. 55. § (1) bekezdés b) pontja²³ alapján lezárta.

Budapest, 2021. július 16.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár

²² 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 20/A. § (3) A vizsgálat során a szakértő a vizsgált személy vagy annak törvényes képviselője írásos beleegyezése esetén hangfelvételt készíthet.

²³ Infotv. 55. § (1) A Hatóság a vizsgálat hivatából történő megindításától vagy a bejelentés érkezését követő naptól számított két hónapon belül

b) megállapítja, hogy jogsérelm nem következett be, illetve annak közvetlen veszélye nem áll fenn, és a vizsgálatot lezárja.

